

BİBLİYOGRAFYA MALÛMATI [1]

I

METİNDE ADI GEÇEN ESERLER.

'ABD-UR- RAHMAN ŞEREF. *Tārīh-i-devlet-i-'aliye* (Osmanlı devleti tarihi) İstanbul, 1315; 2 cilt, 352 ve 488 sahife, in-12.

'ABD-UR- RAHMAN EFENDİ. *Mikyās - ül - lisān kıstās - ül - beyān* (تورکجه غرامر). İstanbul, 1299; 184 sahife in-4°.

Abouchka veya Abuşka. Bak. VELİAMİNOF ZERNOF

ABU-HAYYAN AL-GARNATİ. *Kitāb-ül-idrāk li lisān-il etrāk* (Arapça gramer ve lûgatçe, ikmali: 20 ramazan 762=18 ikinci kânun 1313).

1309 da Mustafa Bey tarafından İstanbul'da neşredilen; 213 sahife in-12.
— *J. As. VIIIe serie*, 1892, t. XX, p. 326-335 Ci. Huart, ve actes du XIVe congrès international des orientalistes, t. III, Lucien Bouvat'ın kontrandüleri (şerh ve tahlilleri).

ABOULGAZİ. (Ebülgāzî) Abulghazi Behadür Chani, *Historia Mongolorum et Tatarorum*. Casani, 1825, ex Universitatis Impèrialis Typographeo; 215 sahife in-folio.

— Aboul-Ghazi Bahadour Khan. *Mogol ve Tatarların tarihi*, baron Desmaisons tarafından tercüme edilen. Pétersbourg; 2 cilt, 187 ve 174 sahife.

'AŞIK PAŞA ZÂDE. *Tārīh*. Hicrî 908 yılına kadar Osmanlı İmparatorluğu tarihi. İstanbul, 1332 hicrî; 318 sahife in-8°.

ADOSSIDES (Constantin). *Στοιχεια τῆς ὀθωμανικῆς γραμματικῆς*. İstanbul, 1850; 304 sahife in-4°.

[1] Bu bibliyografya listesini verirken müellif ve kitap isimlerini Türkçe telâffuz ve imlâlarıyla ve asli şekillerini mümkün olduğu kadar transkripsiyon harfleriyle göstermek istedik. Ancak bazı yerlerde j, ğ gibi yabancı harfli kelimeleri olduğu gibi muhafaza etmemiz, burada riayet edilen alfabe tertibini bozmamak mecburiyetindedir. Bununla beraber yine bu gibilerinin yanına () ler içinde olmak üzere Türkçe imlâli şekillerini de kattık. yalnız bu listedeki muhtelif yabancı dil kelimelerinin baştanbaşa Türk imlâsiyle yazılmaları bu alfabe tertibini bozacağı gibi, asli okunuşları hakkında da tereddütlü bulunduğlarımız olduğu için birçoğklarını haliyle bırakmağı tercih ettik.

AHMED 'ASİM. Bak. *Bürhân-ı-Şâhî* ve *Şâmûs*, türkçe.

AHMED CEVDET. *Kıyas-ı-Enbiyâ*. İstanbul, 1300; 519 sahife in-12.

— *Tārîhi Cevdet*. Hicrî 1188 (=1774) den itibaren Osmanlı İmparatorluğu vakayii, 1^{inci} tabı, İstanbul 1271 (=1855); 10 cilt in-8°.

AHMED CEVDET. Aynı eser. 2^{inci} tabı. İstanbul, 1309 (=1891); 12 cilt, in-8°.
Bak. bir de RECÂİ ZÂDE VE FUÂD EFENDİ, s. XXVIII.

AHMED RÂSİM. *Şehir Mektupları* (İstanbul şehri mektupları). İstanbul. 1328; 3 cilt, 208, 208, 160 sahife, küçük in-80.

— *Osmanlı tārîhi*. İstanbul, 1326-1327. III^{üncü} cildi, Mahmut II nin cülûsunda kalır.

AHMED VEFİK PAŞA. *Yorgaki Dandini oyunu* ("Georges Dandin, in türkçe'ye çevrilmiş). Yeri, tarihi yok, 1280; 71 sahife in-12.

— *İnfî'âl-i 'aşk* ("Le Dépit amoureux, nün türkçe tercümesi). Yeri, tarihi yok, 1290; 40 sahife in-12.

'Ayyar Hamza, Bak. RUCIŹKA OSTOLS.

AHUNDOF. (Feth 'Ali). *Temsilât* (azerce komediler). Tiflis, 1277; 286 sahife in-80. [Kısmen Barbier de Meynard, Cillière ve Bouvat tarafından tercüme edilmiş.]

'ALİ 'ULVİ. [1] *Gel keyfim gel* (Türkçe fıkralar mecmuası). İstanbul, 1307; 192 sahife in-12.

ALRİC. Fragments de poésie turque populaire (Türk halk şiirlerinden parçalar). [Arap harfii metin ve tercüme]. *J. As.* Temmuz - Ağustos 1882, s. 143-192.

Bäber-Nâme. Bak. BEVERIDGE.

BANG. Zu den köktürkischen Inschriften, *T'oung Pao*, c. IX (1898), s. 117-141.

BARTHOLD. Bak. *Kitâb-i-Şorkud*.

Battal. Bak. *Menâkıb...*

Bedâyi'-i-edebiye. Müntahabât: Münif Paşa, Hersekli 'Arif Hikmet, Ziyâ Paşa, Kemal Bey, vs. Bulğurlu zâde Rızâ, İstanbul, 1326. 2 kısım, her biri 384 sahife, in-12.

BEHÂİ. *Le'tâif-i-Nasr-ed-din* (Nasreddin hoca hikâyeleri, BEHÂİ müstear adıyla Veled Çelebi tarafından toplanmış, 1325; 252 sahife in-8°, resimli).

[1] Bu zat, Ahmed Râsım'ın bir eserinde bahsettiği, diğer bir Ali Ulvî'dir. Şiirleri de vardır. Arada çocuklara dair birkaç manzume de yazmıştır. Bir mısraı: (Çocuğu sevmiyen çocukluk eder). A.U.E.

- BEHRNAUER. (W. F. A). Sulaiman des Gesetzgebers (Kanuni) Tagebuch auf seinem Feldzuge nah Wien. Viyana, 1858; 34 ve 28 s. in-80.
- BELIN. Relations diplomatiques de la République de Venise avec la Turquie (fragment). [Sultan Mehmet III ile doca Mario Grimani arasında akdedilen 1595 'Ahidnâme'sinin metin ve tercümesi]]. *As.*, ikinciteşrin-birincikânun 1876, s. 381-424.
- BEREZIN. Библиотека восточныхъ историковъ (Şark tarihçileri kütüphanesi), c. II: Tatar dilinde Türk ve Mogollar tarihi [جامع التواريخ]. Cāmi'-üt-tevārih, Kazan, 1851.
- BEVERIDGE. (Annette). The Bābar-Nāma... reproduced in facsimile from a Manuscript belonging to the late Sir Sālār Jang of Haydarābād. Leide, Brill, 1905; in-8°. (E. J. W. Gibb Memorial, cilt I.)
- BLAU. (Otto). Bosnisch-türkische Sprachdenkmäler. Leipzig, 1868; 316 sahife. in-8°. (Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes herausg. von der Deutschen Morgenl. Ges., t. V, n° 2.)
- Griechisch-türkische Sprachproben aus Mariupoler Handschriften. Z. D. M. G., c. XXVIII (1874), s. 562-575.
- BOEHLINGK. (Otto). Ueber die Sprache der Jakuten. Grammatik, Text und Wörterbuch. Besonderer Abdruck des dritten Bandes von Dr. A. Th. v. Middendorff's Reise in den äussersten Norden und Osten Sibiriens. Saint-Petersbourg, 1851; 380, 97 ve 184 sahife in-4°.
- BONELLI. (Luigi) ve IASIGIAN. YAZICIYAN Il turco parlato. Milano, Hoepli, 1910; 343 sahife in-16.
- BOUDAGOF. Сравнительный словарь турецко-татарского наречія (Rusça Türk-Tatar lûgati). Petrograd, 1869; 2 cilt, 810 ve 415 sahife in-4°.
- Bārhan-ı-Kāti'*. Ahmed 'Āsım (احمد عاصم) tarafından türkçeye çevrilmiş Fars lûgati. İstanbul, 1214; 863 sahife. in-4°.
- CARBOGNANO. (Cosimo Comidas de). Primi principi della Gramatica turca, ad uso dei missionari apostolici di Costantinopoli. Roma, 1794; 730 sahife in-4°.
- CASTRÉN. (Alexander). Versuch einer Koibalischen und Karagassischen Sprachlehre nebst Wörterverzeichnissen aus den tatarischen Mundarten des Minussinschen Kreises. Petrograd, 1857; 210 sahife in-8°.
- DIETERICI. Crestomathie ottomane. Berlin. 1854.
- DŪZ. Ermahnung an İstanbul oder Strafgedicht des türkischen Dichtets Uweïssi... Berlin, 1811; in-4°.
- Div. L. T. Bak. KAŞGARI. (Kâşgari)

DJENAB (CENAP) ŞEHÂB'ED-DİN *Nesr-i-harb, nesr-i-sulh ve tiryâki sözleri.* İstanbul, 1334; 192 sahife in-12.

DJEVDET (CEVDET) PAŞA. Bak. AĖMED CEVDET.

ĐJOULARDIAN. (CULARDIYAN) *Տուճիտիւմի Ասածք.* (Ermenice harflerle kayıt ve nakledilen türkçe atasözleri dergisi). Venedik, 1882; 190 sahife in-16.

D. L. T veya *Div. L. T.* Bak. KAŞGARİ. (KÂŞGARİ)

DOBROLIOUBOF ve ZOLOTNITSKI. Ознакомление съ фонетикою и формами чувашскаго языка (Çuvaşça fonetik ve morfoloji [bir çuvaşça metnin tahlili]). Kazan, 1879; 60 sahife in-8°.

EBÜ-Z-ZİYÂ TEVFIK. (*Ne edât -ı- nefyi hakkında telebbü'ât*). İstanbul 1909, Ebü-z-Ziyâ matbaası; in-16.

ERAM GÜZEL OGLU. Fransızca - türkçe yeni mükâlemeler. İstanbul, 1852; 404 sahife in-8°.

FÂİK REŞAD. *Külliyât-ı-Le'âif.* İstanbul, 1328; 920 sahife in-12.

FÂLİH RİFKİ. (فالح رفقي). *Ateş ve güneş.* İstanbul, 1335; 182 sahife in-12.

FETH 'ALİ AĖUNDOF. Bak. AĖOUNDOF.

G. D. Bak. GUİGANOF. Lûgat.

G. veya Γερ. = Γεροστάθης γιαι τζοτζουκλουκ κημαλετιμυ βουκουατλερι (Kierostathès yani çocukluk kemaletimin vukuatları hikâyesi). Léon Mélas'ın Karaman türkçesiyle yazdığı bu isimde bir eserini Aristovulos tarafından (Yunan harfleriyle yunancaya) tercümesi. Atina, 1867, iki kısım, 252 ve 197 sahife in-8°.

G. G. Bak. GUİGANOF. Grammaire.

GIBB. (Elias John Wilkinson). A. History of Ottoman Poetry. London. Luzac, 1900-1905. 6 cilt in-8°. Cilt VI, containing the Turkish originals edited by Edward G. Browne.

GIESE. (Friedrich). Materialien zur Kenntnis des Anatolischen Türkisch.-Ehrzählungen und Lieder aus dem Vilayet Qonjah [almanca transkripsiyon ve tercümesiyle türkçe metin]. Halle ve New-York, Rudolf Haupt, 1907; 126 sahife in-8°. (Cilt I, des: Beiträge zum Studium der türkischen Sprache und Literatur.)

— Der übereifrige Xodscha Nedim [مرآة نديم خواجه Merâkı: Nedim Hoca]. Eine Meddâh-Burleske [metin ve tercüme]. Berlin, Müller, 1907; 33 ve 1° sahife in-42. (Georg Jacob tarafından neşredilen Türkische Bibliothek'in VIII inci cildi).

Gramer (altayca). Bak. MAKARİ.

GRENARD. Spécimens de la littérature moderne du Turkestan chinois. (Çin türkistanı yeni edebiyatı örnekleri). *J. As.*, mart-nisan 1899, s. 304-346.

GRZEGORZEWSKI. (Jan). Zsidzyllatów rumelijskich... (Sofya'da mahfuz, Viyana muhasarası zamanına ait türkçe resmî vesikalar, metin ve Leh diliyle tercüme). Léopol, 1912; 264 ve 111 sahife gr. in-8°.

GUIGANOF. Словарь русско-татарскій (Rusça-tatarca lûgat, Tobolsk'ta telif edilmiş). Petrograd, 1804; 630, sahife in-4°.

— Грамматика татарскаго языка (Tatar dili grameri). Petrograd, 1801. Gülliver (türkçe). Maḫmut Nedim Efendi tercümesi. İstanbul, 1289; 1 inci cüz, 144 sahife in-16.

HADJİ (HACI) Hâfife. = (Katip Çelebi) *Cihannümâ*. İstanbul, 1145 (=1732); in-folio.

— *Tuhfet-ül-kibâr fi esfâr-il biḫâr*. İstanbul.

HADJİ (HACI) BEKOF. (Uzeyir Bek). *Arşın mal alan* (Seyyar basmacı). Azer (baycan) türkçesiyle dört fasıllık operet. Baku, 1917; 53 sahife in-8°.

HÂFİZ REFİ Yunanca gramer.

HAKİM ATA Bak. SALEMAN.

HARTMANN. (Martin). Caghataisches. Die Grammatik üssi lisâni türki des Mehmed Sâdiq. Heidelberg, 1902; 83 sahife in-8°.

HERBIN. Développements des principes de la langue arabe moderne. (Asrî Arap dili esaslarının inkişafı). Paris, Baudouin, 1803; in-folio (221-250 sahifelerinde: şark hüsnühattı «üzerine» deneme.)

HERSEKLİ 'ARİF HİKMET. Bak. *Bedâyi'-i-edebiye*.

— HINDOĞLU. (Artin). Theoretisch-praktische Türkische Sprachlehre für Deutsche, mit einer Auswahl der nothwendigen Gespräche, Leseübungen, v.s... Viyana 1829; 178 sahife in-4°.

— Grammaire théorique et pratique de la langue turque. (Türk dilinin nazarî ve amelî grameri). Paris, 1834; 182 sahife in-8°. Yukarki eserin tercümesi (bunda transkripsiyon daha az itinalı, metinler de yok.)

Husrev-ü Şirîn. Paris. mill. kütüp., A. f. t. 312.

HOUTSMA. (M. Th.) Ein alttürkisches gedicht (1233) yılının bir Selçuk şiiri). *Z. D. M. G.*; c. XLIII, s. 69-98. Leipzig, 1889.

— Ein türkisch-arabisches Glossar. Leyde, Brill, 1894. 114 ve 115 sahife in-8°.

Hümâyun-nâme, 'Ali Çelebi tarafından kalîlâh wa Dimmah (kefile ve dımne). Boulak, 1251 (1835); in-4°.

HÜSEYİN CÂHİD. (حسين جامد) *Türkçe şarf-ü-naḥv*, İstanbul; 334 sahife in-12.

HÜSEYİN RAHİM. *Metres*. İstanbul, 1316; 904 sahife in-16.

— *Teşādüf*. İstanbul, 1316; 677 sahife in-16.

— *Toraman*. İstanbul, 1335; 295 sahife in-12.

HÜSEYİN SU'AD. *Kirli çamaşırlar*. Türkçe komedi.

KAŞGARI. (Mahmud ben El-Husseîn ben Moḥammed el-). *Kitābū-Divān lûgāt-it-Türk* [arapça-türkçe lûgat, 11 cem. ahir, 466 Hicrî (=11 ikinci kânun 1074) de ikmal edilmiş. İstanbul, 1333-1335; 3 cilt, 436, 31 ve 351 sahife in-4°.

KAMİL. Bak. KİAMİL.

KATANOF. Опытъ изслѣдованія урнхайскаго языка (Uranha dili üzerinde tetkil denemesi, diğer türk dilleriyle başlıca münasebetleri gösterilerek) Kazan, 1903; XLII-1539-LX sahife in-8°.

— Татарскія сказанія о семи спящихъ отрокахъ (Yedi uyurlar "Aşhab kehf", e ait tatar menkıbeleri; metin, Çin Türkistanı türkçesiyle.) Rus arkeoloji cemiyeti şark şubesi muhtıraları, Petrograd, c. VIII (1893) s. 224-245.

KAZAZ. Учебникъ древне-еврейскаго языка для каримскихъ школъ (Karaî mekteplerinde kullanılmak üzere ibranice el kitabı). Odesa, 1869; 294 sahife in-8°.

KÂZEM-BEK. (Mirzâ A.) Общая грамматика турецко-татарскаго языка (Türk-Tatar dillerinin umumî grameri), 2^{nci} tabı, Kazan, 1846. ZENKER tarafından almancası neşredilmiştir: Allgemeine grammatik der türkisch-tatarischen sprache von A. Kâsem-Beg. Leipzig, 1848.

KEMAL. Bak. KİEMAL.

ḲHÂLİD (ḲÂLİD) ZİYÂ ('Uşşâkî - Zâde). *'Aşk-ı memnû* (türkçe roman). İstanbul, tarihsiz; 530 sahife in-12.

KÂMİL PAŞA. *Tārîḫ-i-Siyâsi-i-devlet-i-aliye* (Osmanlı imparatorluğu politika tarihi). İstanbul, 1325; 329 sahife in-8°.

KEMAL BEY. Bak. *Bedâyi'-i-edebiye*.

KEMAL (PAŞA ZÂDE) Bak. PAVET DE COURTEILLE. Histoire de la campagne de Mohacz (Mohaç seferi tarihi.)

Kitāb-i-Dede Korkud; *'alā lisān-i-ḫāife-i-Oğuzān* (Oğuz taifesi dilince Dede Korkut kitabı). [Berlin yazmasına göre, original (aslî nüsha) in kopyası Dresde'te.] İstanbul, 1332; 172 sahife in-8°. — İslâmî ve millî tetkikler cemiyeti neşriyatı. — Aynı eserin parçalar halinde bir tab'ı (Китаби коркудъ) Barthold tarafından Rus arkeoloji cemiyeti şark şubesi muhtıralarında verilmiştir; c. VIII (1893-1894), s. 203-218; c. XI,

- HÜSEYİN CÂHİD. (حسين جامد) *Türkçe şarf-ü-naḥv*, İstanbul; 334 sahife in-12.
- HÜSEYİN RAḤMÎ. *Metres*. İstanbul, 1316; 904 sahife in-16.
- *Teşâdüf*. İstanbul, 1316; 677 sahife in-16.
- *Toraman*. İstanbul, 1335; 295 sahife in-12.
- HÜSEYİN SU'AD. *Kirli çamaşırlar*. Türkçe komedi.
- KAŞGARI. (Maḥmud ben El-Ḥusseîn ben Moḥammed el-). *Kitābū-Divānī lûgāt-it-Türk* [arapça-türkçe lûgat, 11 cem. ahir, 466 Hicrî (=11 ikinci kânun 1074) de ikmal edilmiş. İstanbul, 1333-1335; 3 cilt, 436, 319 ve 351 sahife in-4°.
- KÂMİL. Bak. KİAMİL.
- KATANOF. Опытъ изслѣдованія урнхайскаго языка (Uranha dili üzerinde tetkik denemesi, diğer türk dilleriyle başlıca münasebetleri gösterilerek). Kazan, 1903; XLII-1539-LX sahife in-8°.
- Татарскія сказанія о семи спящихъ отрокахъ. (Yedi uyurlar "Aşhabı kehf," e ait tatar menkıbeleri; metin, Çin Türkistanı türkçesiyle.) Rus arkeoloji cemiyeti şark şubesi muhtıraları, Petrograd, c. VIII (1893), s. 224-245.
- KAZAZ. Учебникъ древне-еврейскаго языка для кариимскихъ школы. (Karaîit mekteplerinde kullanılmak üzere ibranice el kitabı). Odesa, 1869; 294 sahife in-8°.
- KÂZEM-BEK. (Mirzâ A.) Общая грамматика турецко-татарскаго языка (Türk-Tatar dillerinin umumî grameri), 2^{nci} tabı, Kazan, 1846. ZENKER tarafından almancası neşredilmiştir: Allgemeine grammatik der türkisch-tatarischen sprache von A. Kâsem-Beg. Leipzig, 1848.
- KEMAL. Bak. KİEMAL.
- ḲHÂLİD (HÂLİD) ZİYÂ (Uşşâkî - Zâde). *‘Aşk-ı memnû’* (türkçe roman). İstanbul, tarihsiz; 530 sahife in-12.
- KÂMİL PAŞA. *Tārīḫ-i-Siyāsi-i-devlet-i-‘aliye* (Osmanlı imparatorluğu politika tarihi). İstanbul, 1325; 329 sahife in-8°.
- KEMAL BEY. Bak. *Bedāyi‘-i-edebiye*.
- KEMAL. (PAŞA ZÂDE) Bak. PAVET DE COURTEILLE. Histoire de la campagne de Mohacz (Mohaç seferi tarihi.)
- Kitāb-i-Dede Korkud*; *‘aḷā lisān-i-tāiḫ-i-Oğuzān* (Oğuz taifesi dilince Dede Korkut kitabı). [Berlin yazmasına göre, original (aslı nüsha) in kopyası Dresde'te.] İstanbul, 1332; 172 sahife in-8°. — İslâmî ve millî tetkikler cemiyeti neşriyatı. — Aynı eserin parçalar halinde bir tab'ı (Китаби коркудъ) Barthold tarafından Rus arkeoloji cemiyeti şark şubesi muhtıralarında verilmiştir: c. VIII (1893-1894), s. 203-218; c. XI,

(1897-1898), s. 175-194; c. XII (1899) s. 037-058 ve c. XV (1902-1903) s. 139 ve devamı.

KREHL. (Ludolf). Die Erfreung der Geister von 'Omar ben-Suleiman, türkisch und deutsch. Leipzig, 1848 (= *Nūzhet-ül-Ervāh*, tasavvufa dair eser); ۸۶ ve 96 sahife in-8°.

KUNOS. (Ignác). *Orta-øjunu* (Türk halk tiyatrosu: *Būjūdžū ojunu* (büyücü oyunu) piyesi; Arap harfli türkçe metin, macarca transkripsiyon ve tercüme). Budapeşte. 1888; 86 ve ۴۶ sahife in-8°.

— Nasreddin Hodsa tréfái (Nasreddin hoca hikâyeleri; arap harfleriyle türkçe metin, İzmir diyalekti telâffuzuna göre macarca transkripsiyon ve tercüme). Budapeşte, 1899; 96 ve ۴۴ sahife in-8°.

— Oszman-török Nyelvkönyv Nyeltan, szotár, olvasmányok (Türkçe seçme parçalar ve gramer). Budapeşte; 1905; 524 ve 89 sahife in-8°.

— Adalékok a Jarkendi (keletázsiai) törökség ismeretéhez (Yarkend lehçesiyle metinler). Budapeşte; hususî basım, 70 sahife (Orta Asya ve Doğu Ucu'nun keşif ve tetkiki için milletler arası cemiyetinin Macar komitesi yayınlarından.)

— Materialien zur Kenntnis des Rumelichen Türkisch. — Türkische Volksmärchen aus Adakale [almanca transkripsiyon ve tercümeli metin]. Leipzig ve New-York, Rudolf Haupt, 1907.—2 kısım, 265 ve 373 sahife in-8°. (Tome II des: Beiträge zum Studium der türkischen Sprache und literatur.)

KUUN. (Géza). Codex Cumanicus Bibliothecae ad templum Divi Marci Venetiarum, Budapest, Acad. Hung., 1880; 395 sahife in 8°.

LE COQ. (A. von). Chuastanift. Ein Sündenbekenntnis der Manichäischen Auditores gefunden in Turfan. Berlin, 1911; 43 sahife in-8°. (Aus dem Anhang zu den Abhandl. der Königl. Preuss. Akad. der Wiss.)

Λογατναμέ (lûgatnâme, Karaman ahalisi için yunan harfli türkçe lûgatçe ve cümleler). Atina, 1840.

LOPEL. (*Tārīh-i*) (Hicrî 1241 yılından itibaren Osmanlı imparatorluğu vakayii). İstanbul 1290. (VIII^{inci} cilt 1329 da 'Abd-ur-Rahman Cheref «Şeref» Bey tarafından neşredilmiştir.)

MAHMUD NEDİM EFENDİ. Bak. Türkçe Gülliver.

(MAKARL.) Грамматика алтайского языка составлена членами Алтайской Миссии

(Altay Murahhas heyeli azaları tarafından telif edilen, Altayca gramer, rusça). Kazan, 1869; 289 sahife in-8°.

Manuscripts (El yazmaları), Cezayir mill. kütüph.; n° 732 (382) حلويات شامی (Halviyyât - i - şâhî). İslâm dininin beş şartı 77 bap olarak yazılmış türkçe eser, Abul-Hasan İsmâ'îl ben İbrâhîm... ben Yaman Cendar, tarafından. Güzel yazılı, 953 Hicrî (= 4 mart 1546 — 20 şubat 1547), baştan başa harekeli. 318 folio; 309 × 207 milimetre.

— Ayni kütüphane, n° 1640 (eski, 920) تبر المسبوك في جهاد غزاة جزائر الملوك (Tibr-û-l-mesbûk fi cihâd-i guzât-i Cezâir we l. mü'lûk: Cezayir gazileri ve hükümdarlarının din savaşında eridilip kalıba dökülen altın, gümüş hurdaları). 1189 (=1775) de İspanyolların Cezayire hücumunu hikâye eden türkçe eser). 1199 (= 1785) kopyası.

— Ayni kütüphane, n° 1719 (1764). *İbretnâme*, Lâmi'î, tarafından. Natanam nüsha. XI^{inci} asrın iyi bir neshî türkçe yazısı; 99 folio 15 satırlı; 200×142 milimetre.

— Paris mill, Kütüp., A. f. t. 5, fol. 69-89. (ملحة « ماجمة » A.U.E « دانيال ») Melcemei Daniyal peygamberin teş'ümleri. Hicrî 879 (= 18 mayıs 1474 - 6 mayıs 1475) kopyası.

— Ayni kütüphane, A. f. t. 86. *Tezkere-i Evliyâ*, Ferîd-ed-dîn 'Attâr metninin türkçe tercümesi. Bir çok eller tarafından yazılmış epeyce itinasız kopya, Hicrî 826 (15 birinci kânun 1422 den 4 birinci kânun 1423 e kadar) tarihli. 285 folio 266×177 milimetre.

— Ayni kütüphane. A. f. t. 87. Ayni eserin diğer tercümesi. Bursa'da 1 muharrem 835 (= 9 Eylül 1431) cumartesi ikmal edilmiş itinalı kopya.

— Ayni kütüphane, A. f. t. 312 خسرو و شیرین *Husrev ü-Şîrîn*, Kuşb-ed-dîn. Nizâmî metninin şark türkçesine adaptasyonu. (tatbikli tercümesi) Hicrî 785 (= 6 mart 1382 - 23 şubat 1384) kopyası, Kıpçaklı Berekeh eliyle.

Manuscripts (el yazmaları). Paris mill. Kütüph. S. t. 1207. *Hikâyet-i Şalşâl*, gazâ-i-*Alî kerreme-l-lâhu vechehû* (fol. 73-97). İbn Yusuf, tarafından; tarihi, fayine muhtaç.

— Ayni kütüphane, S. t. 9 (fol. 134 V° à 145 ve 124-126) ve S. t. 17 *Fütüvvet-nâme*. S. t. 17 el yazması 1009 (= 1600) da yazılmıştır.

— Ayni kütüphane. Ermenice elyazması 194. (Komancaya yakın bir lehçe ile) ve Kamienieç (Podolie) Ermeni cemaatine kullanılmak üzere tarih ve vaiz ve nasihatelerden mürekkep derlemeler; XVII^{ci} asır.

- Bibliothèque publique de Rouen (Ruen umumî kütüphanesi) yazmaları. n° 1493 (or. 19). *Tevârihi - Âl - i - 'Osman ve gazevât - ı - işân*, (726 dan 894 e kadar. Osmanlı tarihi. Hicrî 895 kopyası; 88 folio; 204×140 milimetre.
- Ayni kütüphane, n° 1502 (or. 28) *Ḳw̄nūn - nāme - i - Mıṣr*. Hicrî 959 (= 29 birinci kânun 1551 den 17 birinci kânun 1552 ye kadar.)
- Ayni kütüphane, n° 1486 (or. 12). *Lugāt - ı - mirḳāt*. arapça-türkçe lûgat. 995 te kopya edilmiş; n° 1528 (or. 54), ayni eser.
- Londra. British Museum. Oriental: n° 6815. 'Omar B. Muḥammad Al - Nasafî Al - Manzūmāt Al - Hilāfiyāt.
- 1426 yılı yazmaları. *Tefsîr - i - Enfes - ül - ğevāhir* (= cevāhir). türkçe Kur'an şerhi, ابوالفضل موسى بن حاجي حسين بن عيسى الازنيق tarafından. Timurtaş oğlu Umur Beya ithaf edilmiş. 1^{ci} cilt. Baştan başa harekelenmiş; Hicrî 829 (19 dan 29 nisan 1426) yılı cemāz il - āhirinin 2^{ci} onu tarihli kopya. (Hicrî 1198 = 26 ikinci teşrin 1783 ten 13 ikinci teşrin 1784 tarihinde Hanîfe kızı Emetullah tarafından vakfedilen). Sedd - ül - Bahir camii (kitaplarından A.U.E.) 326 folio. 180×273 milimetrelük. - Paris mill. kütüphanesinde ayni eserin (Hicrî 955 kopya tarihli) III^{cu} cildi var. Ebül - Fażl Müsa El - İznîkî, Hacı Halife, IV, 422, de adı geçmiştir.
- *Divān - ı - haḳîkî*. 15 satırlı 268 folio da yazma (tamamlanmamış). Kendi elimizde.
- *Tevârihi - i - fütühāt - ı - huşūn - ı - haşin ve ḳilā' - i - gūh - temkîn der vilāyeti - Yemen*. Sinan Paşa'nın Yemen seferi tarihi, manzum. Hicrî 977 nin basılmamış el yazması. 23 satırlı 32 folio. Kendi elimizde.
- МАХИМОВ. Очерки псевдоарабских турецких диалектов из Худавендигаръ и Караманин (Hudāvendigār ve Karaman lehçelerinin bir tetkik denemesi) Petrograd, 1867; 98 sahife in-8°.
- MEHMET 'ASIM. (محمد عاصم). *Ḳariḳatür*. İstanbul, 1322; 186 sahife in-12.
- MEHMED EFENDI sefāret - nāme. Yaşıyan Şark dilleri hususî ve kiralî mektebi talebesinin okumasına mahsus eski türkçe metin. Paris, Firmin Didot, 1841; 80 sahife in-8° (1757 de Julien Galland tarafından fransızcaya tercüme edilmiştir.)
- MEHMED ŞALĀHİ. (محمد صلاحی) *Ḳāmūs - i 'Osmānî* (arapça ve farsçadan alınma kelimelere ait türkçe lûgat) İstanbul, 1322. Dört kısımlık.
- MEHMED TEVFIK. *İstanbul'da bir sene*. İstanbul, 1299.
- MELAS. (Léon). Bak. Τεροσιάθης.

MELIORANSKI. Краткая грамматика казакъ-киргизскаго языка (Kazak-Kırgız [veya kırgız-kaıssak] ların muhtasar grameri, rusça). Petrograd, 1894. İki kısımlık, 72 ve 92 sahife in-8°.

— Арабъ Филологъ о турецкомъ языкѣ (Arap filoloğu). Rusçaya tercüme ve tahlil edilmiş türkçe-arapça dillik. [1] Petrograd, 1900; LXXXIV, 122 ve 85 sahife in 4. (Saint-Pétersburg Üniversitesi şark dilleri Fakültesi neşirlerinden).

— Памятникъ въ честь Кюль-Тегина (Kül-Tegin şerefine Abide). Rus arkeoloji Cemiyeti şark şubesi muhtıraları, c. XII (1899), s. 1 den 144 e kadar.

Menākib-i-gazevāt-ı-seyyid Baḡḡal gāzi. Kazan, 1877. On fasikülde.

MENINSKI. Francisci à Mesgnien Meninski. Institutiones linguae turcicae. Viyana, 1756. 2 kısım 256 ve 252 sahife, küçük in-4°.

— Francisci à Mesgnien Meninski. Lexicon [1] turcico-arabico-persicum. Viyana, 1780. Dört cilt in-folio (Thesaurus'un yeniden tab'ı.)

MİHRİ. *Leṭāif-i-Āsār*. İstanbul, 1303; 48 sahife in-12.

Mi'rāc - Nāme Bak. PAVET DE COURTEILLE.

MURAD BEY. (Mehmet). *Turfanda-mı yoksa turfa-mı?* İstanbul, 1308; 420 sahife in-12.

MÖLLER. (F. W. K). *Uigurica*. 1. Die Anbetung der Magier, ein christliches Bruchstück. 2. Die Reste des buddhistischen «Goldglanz-Sūtra». Berlin, 1908; 60 sahife in-80. (Abhandlungen des Königl. Preuss. Akademie der Wissenschaften.) - *Uigurica II*. Berlin, 1912; 110 sahife in-4°.

MÖNİR PAŞA. Bak. *Bedāyi'-i-edebiye*.

NA'İMÂ. *tārihi (Ravzāt-ül-Hüseyn fi hüḷāṣat-i-aḥbār-i-l-hafāḷeyn)*. İstanbul tab'ı, 6 ciltlik.

NAMIK KEMAL BEY. Bak., *Bedāyi'-i-edebiye*.

NESTEROF. Жалоба на современность. Киргизская пѣсня (Zamaneden şikâyet. Kırgız türküsü.) Rus arkeoloji Cemiyetinin şark şubesi muhtıraları, c. X (1896); s.83-69.

NEVĀI. *Muḥākemet-ül-lûgateyn*. Qualremère'in şark türkçesi seçme parçaları başında. Paris. Firmin Didot, 1841.

[1] Lexique = lûgat (sözlük). Bir dilin eskimiş veya az bilinen bir takım kelimeleri hakkında izahat veren lûgat ise (dillik = glossaire) dir. Bunu lûgatçe, kelime hazinesi (vocabulaire) ile karıştırılmamalı. A.U.E.

- Aynı eser, Velet Çelebi tarafından osmanlı türkçesine tercümesi İstanbul, 1315; 104 sahife in-12 (=Ahmet Cevdet tarafından neşredilen İkdam kütüphanesinin n° 12 si.)
- *Tā.ih-i-mülük-i- 'Acem*, Quatremère'in şark türkçesinden seçme parçalarında. Paris Firmin Didot, 1841; n° 40 ve devamı.
- NÖLDECKE. Auszüge aus NEŞRİ'S. Geschichte des osmanischen Hauses. Z. D. M. G., c. XIII (1859), s. 176-218 ve c. XV, s. 272-332.
- Nüzhət-ül-Erzāh*. Bak., KREHL. (Ludolf).
- PAVET DE COURTEILLE. Histoire de la campagne de Mohacz par Kema Paşa Zāde, metin ve tercüme. Paris, Imprimerie impériale. 1859: 190 ve 170 sahife in-8°.
- Mi'rādij-Nāme, Millî kütüphane'nin Uygur yazmasına göre; metin ve tercüme, Paris, Ernest Leroux (Yaşayan Şark dilleri Mektebi neşriyatından), 1882; 72 ve 10 sahife, büyük in-8°.
- Şark türkçesi lûgati. Paris, Imprimerie impériale, 1870; 562 sahife in-4°.
- Tezkere-i-Evliyā. Millî kütüphane'nin Uygur yazması [Hicrî 840=1436-1437] héliogravure basması. Paris, Millî kütüphane, 1890; 392 sahife in-folio.
- Tezkere-i-Evliyā. Millî kütüphane'nin Uygur yazmasından tercüme edilmiş evliyalardan bahseder kitap. Paris, Millî kütüphane, 1889; 238 sahife in-folio.
- PEKARSKI. Словарь якутскаго языка (Yakutça-rusça lûgat). Petrograd; 1^{ci} cüz 1907, 2^{ci} 1909, 3^{ci} cüz 1913.
- PINAZOLA. (Bernardino). Grammatica, dizionari e colloqui per imparare la lingua italiana, greca-volgare e turca e varie scienze. Edizione terza. Venezia, 1801.
- PISSAREF. Несколько словъ о трабзонскомъ диалектѣ (Trabzon diyalekti üzerine birkaç söz. Rus arkeoloji Cemiyeti Şark Şubesi muhtıraları, c. XIII (1901), s. 173 ten 201 e kadar.
- PRÖHLE. Karatschajische Studien. *Keleti Szemle*, 1909.
- Kim s*, türkçe = *El-ukyānūs el-basit li tercemeti-l-kāmūs ul-muḥit*. Firüz ābādî'nin *El-Kāmūs el-Muḥit*'inin Ahmet 'Asım tarafından türkçe tercümesi.
- Kırk vezir*, Belielête tab'ı. Paris, Imprimerie impériale, 1812; 258 sahife in-4°.

Kitadgu Bilig. Bak. RADLOFF. Das *Kitadku Bilik*.

RADLOFF (W.) Die alttürkischen Inschriften der Mongolei. Petrograd, 1895; 406 sahife in-4°.

Yine öyle. Neue Folge nebst einer Abhandlung von W. Barthold: Die historische Bedeutung der alttürkischen Inschriften. Petrograd, 1897; 181 ve 36 sahife in-4°.

Yine öyle. Zweite Folge: W. Radloff, Die Inschrift des Tonjuqu; Fr. Hirth, Nachworte zur Inschrift des Tonjuqu; W. Barthold, Die alttürkischen Inschriften und die arabischen Quellen. XXIV, 120, 140 ve 29 sahife in. 4°.

— Das *Kitadku Bilig* des Jusuf chass-Hadschib aus Balasagun. Metin, iki kısımda almanca transkripsiyon ve tercüme; XCIII, 252 ve 560 sahife in-4°. (ve fac-similé).

— Das türkische Sprachmaterial des Codex Comanicus... nach der Ausgabe des Grafen Kuun. Petrograd, 1887; 132 s. in-4°. (Petrograd İlimler Akademiyası muhtıralarından çıkarılma).

— Proben der Volkslitteratur der Türkischen Stämme. On bir cilt in-8°. Petrograd, 1885 ve ertesı yıllar.

— Phonetik der nördlichen Türksprachen. Leipzig, 1882; XLV ve 316 sahife in-8°.

— RAQUETTE (G). Eastern Turki Grammar, practical and theoretical with Vocabulary. Berlin, 1913; iki kısım 73 ve 99 sahife in-8°. Ayrı tabı: Mittheilungen des Seminars für orientalische Sprachen, jahrgang XVI.)

REŞİD PAŞA. *Aşār-ı-siyāsiye*. Yeri, tarihi gösterilmeyen iktibaslar.

RECÂİ ZÂDE VE AHMED CEVDET. *Nevâdir-ül-Aşār* (100 den fazla divan'dan seçilmiş en güzel türkçe şüirler - mecmuası.) [İstanbul, 1288=1871.]

REFİK HÂLİD. *Kirpinin dedikleri*. İstanbul (1326); 265 sahife in-8°

— *Sakin aldanma, inanma, kanma*. İstanbul, 1335; 132 sahife in-12.

Relation de Mehmed Efendi Bk. MEHMET EFENDİ.

RİFAT PAŞA. *Müntehabât-ı-âşār*. Yeri, tarihi yok.

Risāle-i-Birgevi (Mehmed ben Pir 'Ali Birgevî tarafından din akideleri) Üsküdar, 1212 (kendi elyazısına göre basılmış); 86 sahife in-12 (Bu eser Garcin de Tassy tarafından fransızcaya tercüme edilmiştir.)

RONZEVALLÉ (Louis). Les emprunts turcs dans le grec vulgaire de Roumélie (Rumeli halk yunanca "rumca," sından türkçeye geçen kelime-

ler) *Journal Asiatique*, 1911 (2^{ci} semestre). Ayrı basım, 1912; 178 sahife in-8°.

RUCIZKA - OSTOIC. (Camilla). Transcription des türkisch-bearbeiteten Lustspiele Ajjari Hamza, nach dem Molière, schen Lutspiel: Les Fourberies de Scapin... Viyana, 1883; 90 sahife in-8°.

ŞALĀHĪ. Bk. MEHMET ŞALĀHĪ.

SALEMAN. Логендъ агро Хакимъ-Ата, حکیم آتا رسالہ , Petrograd Asya Müzesi n° 563, yıl 1133 elyazmasına göre. Petrograd imparatorluk ilimler Akademiyası bülteni, V^{ci} seri, cilt IX, n° 2 [eylül 1898], s. 105 ten 149 a kadar.

SĀMĪ BEY (Şems-ed-din). *Ḳāmūs-i-türkî*. İstanbul, İkdam matbaası, 1317; 1574 sahife in-8° (türkçe lûgatlerin en iyisi).

Sept Dormants (Yedi Uyurlar.) Bk. KATANOF.

Şeybānî-Nāme, Muhammed Şālih, tarafından. Melioranski'nin ölümünden sonra Samoïlovitch'in idaresi altındaki neşri. Petrograd 1908 (çagtayca metin, XV ve 225 sahife in 4°).

Seyyid Battal. Bk. *Menākib*.

SEYYİD (ALİ) REİS (veya *Kātib-i-Rūmî*). *Mir'āt-ül-Memālik*, Ahmet Cevdet tarafından neşredilen türkçe metin. İstanbul, 1313; 99 sahife in-12.

SHAW. Sketch of the Turki language as spoken in Eastern Turkistan (Kâshgar and Yarkand). Part I, Grammar. Calcutta, 1878; Part II, Vocabulary, 1880.

SMIRNOF. Образцовыя произведенія османской литературы osmanlı seçme eserleri mecmuası, rusça). Petrograd, 1903; XXV ve 391 sahife in-4°.

SÜLEYMAN ÇELEBİ. Muşahhah Mevlid-i-şerif (Kendi elyazısına göre tashihli metin). İstanbul, 1324; 31 sahife in-12.

TAMBOURĪ AROUTINE. (Tamburî Arutin) *Tahmas Ḳulu Hanın tevarihî yazılmış İstanbullu Tamburî Arutinden osmanlı elçisi ile yolculuğunda Acemistan taraflarına. Bir âlim kimsenin şahdı ve harcı ile basma olundu Venedik şehrinde sene 1800 (Nâdir Şah tarihi) Ermenice harflerle türkçe metin. Venedik, 1800; in-16.*

TEKE-ZĀDE M. SA'İD. *Durüb-i-emsāl-i-türkiye*. İstanbul, 1312; 384 sahife in-16.

THOMSEN (Vilhelm). Déchiffrement des Inscriptions de l'Orkhon et de l'Yénisséi (Orhon ve Yenisey kitabelerinin halli. İlk malûmat. (Kıral Akademisi Bülteninden çıkarılma.) Kopenhag, 1894; 15 sahife.

— Inscriptions de l'Orkhon^m déchiffrée par Vilh. Thomsen, (Vilhelm Tomsen tarafından halledilen Orhon kitabeleri), 1^{ci} 2^{ci} cüzüler. Helsingfors, 1894-1896. (finno-ugrien Cemiyeti muhtıralarından çıkarılma).

— Turcica. (Finno-ugrien Cemiyeti muhtıraları XXXVII [1916].)

— Sur le système des consonnes dans la langue ouigure (Uygur dilinde konsonlar sistemine dair). *Keleti Szemle*, 1901, s. 241 den 259 a kadar (XI^{ci} milletler arası orientalistler kongresine yapılan beyanat, (Paris, 1897.)

VAMBÉRY (Hermann). Alt-osmanische Sprachstudien. Leyde, Brill, 1901; 232 sahife in-8°

VELED ÇELEBİ. Bk. BEHÂİ ve NEVÂİ.

VELIAMINUF ZERNOF (Çağatay - türkçe lûgati). Petrograt, 1869.

→ VIGUIER. Eléments de la langue turque (Türk dili unsurları). Istanbul, Palais de France matbaası, mart 1790; 462 sahife in-4°.

WAHRMUND (Adolf). Praktische Grammatik der osmanish-türkischen Sprache. Giessen, 1869. İki kısım, 428 ve 104 + 24 sahife in-8°

WICKERHAUSER (Moriz). Seldschukische Verse. *Z. D. M. G.*, C. XX (1873), s. 574 - 588.

YAĞUB KADRI. *Bir serencâm* İstanbul 1330; 277 sahife in-12.

ZENKER. Bk. KÂZEM - BEK.

II

İstifade edilip te kitabımızda adı geçmiyenler

AHMED CEVAD. *Lisān-ı 'osmānī. Şarf ve nahv.* 3 üncü kısım. İstanbul, 1328; 518 sahife in - 12.

AHMED RASİM. *'Amelî ve nazari ta'lim-i lisān-ı 'osmānī.* 3° tabı. İstanbul, 1323; 245 sahife in - 12.

FUAT EFENDİ VE CEVDET EFENDİ. *Ḳavā'id-i 'osmāniye.* İstanbul, 1851. Litoğrafya basması.

Cevdet Paşa ve Fuad Paşa isimleri altında veya Ahmet Cevdet Paşa ismiyle (bazen *Ḳavā'id-i-türkiye* unvaniyle) birçok defa yeniden basılmıştır. Helsingfors'ta prof. Kellgren tarafından almancaya çevrilmiş ve tahlil edilmiştir. Helsingfors, 1855, 191 sahife küçük in-8°. İşbu eserin sonundaki karşılık almancaariyle türkçe gramer terimlerine müracaat.

HÜSEYİN RAGİB. *İbtidāilerde türkçenin usul-i tadrîsi.* İstanbul, 1332. - 1^{ci} cilt 188 sahife küçük in-8°.

MEHMET RIF'AT. *Hâce-i lisān-ı 'osmanî.* İstanbul, 1311. İki cilt.

— *Mecāmi'ül-Edeb.* İstanbul, 1308.

SALİH İHSAN. *'Osmanlı lisānı.* İstanbul, 1323; 192 sahife küçük in 8°.

TÂHIR KEN'AN. *Ḳavā'id-i lisān-ı türkî.* İzmir, 1309-1310; 455 sahife in-12.

ZEKİ. *İlâveli şarf ve nahv.* 3 üncü sene. 2 nci tabı. İstanbul, 1319; 33 sahife in-12.

III

Osmanlı gramerleri listesi [1]

- ALEXANDRIDES (Demetrius) Γραμματικὴ νραικικοτουρκικὴ. Viyana, 1812; 158 sahife in 8°; ardınca bir Λεξικόν τουρκικο-νραικικοῦ.
- † BONELLI (Luigi). Elementi di grammatica turca osmanlı con paradigmı, cretomazia e glossario. Milano, Hoepli, 1899; 193 sahife in - 16. (Pek tavsiye edilen.)
- Ψ DAL MEDICO (Moïse Bey). Méthode théorique et pratique pour l'enseignement de la langue turque (türkçenin tedrisi için nazari ve amelî usul) 1 inci ve 2 nci kısım. 2 nci tab'ı. İstanbul, 1908; 425 sahife in 12.
- F. E. L (= Frère Eustache Louis). Grammaire complète de la langue turque comprenant les trois éléments: turc, persan, arabe. (Türkçe, farsça, arapça, üç unsuru havi mükemmel türk dili grameri). İstanbul, 1908; 425 sahife in-12.— Aynı müellif .J .J müstear adıyla türkçe el kitapları yazmıştır.
- † HAGOPIAN (V. H.). Ottoman-Turkish conversation-grammatik, a practical method of learning the Ottoman-Turkish language, London. D. Nutt, 1907; XII-492-34 sahife in-8°. (Méthode Gaspey-Otto-Sauer.)
- (HOLDERMANN.) Grammaire turque ou méthode courte et facile pour apprendre la langue turque (Türk gramerini veya türkçeyi öğrenmek için kısa ve kolay usul.) İstanbul, 1730; 194 sahife küçük in-4°.
- † JAUBERT (Amédée). Éléments de la grammaire turque (türkçe gramerin unsurları.) Paris. Firmin Didot, 1833; 376 sahife in-4°. (Lûgatçesi Holdermann'ın gramerinden alınmıştır.)
- † JEHLITSCHKA (Henry), Türkische Konversations-Grammatik. Heidelberg, 1895; 420 sahife in-8°. (Méthode Gaspey-Otto-Sauer.)

[1] Bu gramer listesi tamam olmaktan uzaktır. Biz burada en mühimlerini veya en maruflarını zikretmekle iktifa ettik. Bir takımları yukarılarda «adı geçen eserler» sırasında evvelce zikredilmişti: (Meninski, Kunos, Viguier, Kâzem-Bek, 'Abd-ur-Rahman Efendi, Adossidès, Carbognano, Hâfız Relî, Hindoğlu, Hüseyin Câhid, Pianzola, Wahrmund). Diğer cihetten, harp içinde Almanya'da neşredilen binüçbe çok miktardaki eserleri tedarik etmek bizce mümkün olmadı. J. Deuy.

KELLOGREN. Bak. s. XXVIII: FÛAD EFENDİ. vs.

KHLOROS (Χλωρός). Γραμματική. 1887 ve 1894.

MANISSADJIAN (Manisacıyan) (J. J.) Lehrbuch der modernen osmanischen Sprache. Stuttgart, 1893; in-8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin. t. XI.) Ayni müessesese 1917 de Weil tarafından yazılan bir Türk grameri neşretmiştir: (Grammatik der osmanisch türkischen Sprache).

MÖLLER (Auguste). Türkische Grammatik mit Paradigmen, Litteratur, Chrestomathie und Glossar von August Müller unter Mitwirkung von Hermann Gies. Berlin, Reuther, 1889; XI, 136 ve 136 sahife in-12. (Porta linguarum orientalium.)

PFIZMAIER (Auguste). Grammaire turque ou développement séparé et méthodique des trois genres de styles usités, savoir l'arabe, le persan et le tartare. (Türk grameri veya üç nevi yani Arab, Fars, Tatar tarzının ayrı ve usulli tafsil ve izahı.) Viyana, 1847; in 8°.

REDHOUSE (James W.). Grammaire raisonnée de la langue ottomane. (Osmanlıcanın müdellel grameri) Paris, Gide, 1846; 336 sahife in-8°.

WIED (Karl). Leichtfassliche Anleitung zur Erlernung der Türkischen Sprache für den Schul-und Selbstunterricht. 4^{cü} tabı. Viyana ve Laypzig; 184 sahife in-12.

YUSUF (R.) [le P. Joseph Reali, S. J.]. Grammaire complète de la langue ottomane comprenant les trois éléments turc, persan et arabe. (Türkçe, farsça, arapça olmak üzere üç unsuru havi osmanlı dilinin mükemmel grameri.). İstanbul, 1892; XI ve 340 sahife in-12.

HAMIŞ. — Georg Jacob'un (Berlin, Mayer et Müller, 1911) Hilfsbuch für Vorlesungen über das Osmanisch · Türkische "Osmanlı türkçesine dair dersler için yardımcı kitap," adlı eserinde faydalı bibliyografya malûmatı vardır.